

Бердянський державний педагогічний університет

Кафедра соціальної роботи та інклюзивної освіти

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Завідувач кафедри

Катерина ПЕТРОВСЬКА

«01» вересня 2021 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

підготовки здобувачів I рівня вищої освіти

ПП 04

ГЕНДЕРНІ АСПЕКТИ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

(шифр і назва навчальної дисципліни)

Спеціальність: 231 Соціальна робота
(шифр і назва спеціальності)

Освітньо-професійна програма: Соціальна робота та соціальна педагогіка
(назва освітньо-професійної програми)

Факультет дошкільної, спеціальної та соціальної освіти
(назва факультету)

Бердянськ, 2021 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Гендерні аспекти соціальної роботи» для здобувачів вищої освіти спеціальності 231 Соціальна робота.

Освітньо-професійна програма: Соціальна робота та соціальна педагогіка.

Розробник: Михайленко Наталія, асистент кафедри соціальної роботи та інклюзивної освіти.

Робочу програму погоджено проектною групою освітньо-професійної програми «Соціальна робота та соціальна педагогіка» та схвалено на засіданні кафедри соціальної роботи та інклюзивної освіти від «01» вересня 2021 року (протокол № 2)

Завідувач кафедри соціальної роботи
та інклюзивної освіти

(підпис)

Катерина ПЕТРОВСЬКА
(прізвище та ініціали)

Гарант освітньо-професійної програми
«Соціальна робота та соціальна педагогіка»

(підпис)

Анастасія ТУРГЕНОВА
(прізвище та ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань <u>23 Соціальна робота</u> (шифр і назва)	Обов'язкова	
	Спеціальність <u>231 Соціальна робота</u> (шифр і назва)		
Модулів – 1	Освітньо-професійна програма: <u>Соціальна робота та соціальна педагогіка</u>	Рік підготовки	
Змістових модулів – 6		1-й	1-й
Загальна кількість годин – 90		Семестр	
Мова навчання: українська		1-й	1-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 2	Освітній ступінь: <u>бакалавр</u>	14 год.	6 год.
		Практичні, семінарські	
		16 год.	8 год.
		Лабораторні	
		–	–
		Самостійна робота	
		60 год.	76 год.
		Індивідуальні завдання:	
		–	
Вид контролю:			
Залік			

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 30/60 годин (33%/67%)

для заочної форми навчання – 14/76 годин (16%/84%)

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Гендерні аспекти соціальної роботи» є надання здобувачам вищої освіти необхідних знань з гендерної проблематики, розвиток професійної компетентності у сфері надання соціальних послуг різним категоріям клієнтів з урахуванням гендерного підходу.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Гендерні аспекти соціальної роботи» є ознайомлення здобувачів вищої освіти із сучасним станом гендерної проблематики у суспільстві; формування у майбутніх фахівців егалітарних установок у сфері суспільних відносин, свідомості, вільної від статево-рольових стереотипів; розвиток уміння використовувати гендерний підхід під час аналізу, прогнозування та вирішення проблемної ситуації клієнта, уникаючи гендерної дискримінації.

Основні результати навчання і компетентності згідно з вимогами освітньо-професійної програми:

№ з/п	Програмні компетентності	Компетенції	Програмні результати навчання
1.	ЗК-11	Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.	ПР-5 Теоретично аргументувати шляхи подолання проблем та складних життєвих обставин, обирати ефективні методи їх вирішення, передбачати наслідки.
2.	СК-9	Здатність оцінювати соціальні проблеми, потреби, особливості та ресурси клієнтів.	ПР-7 Використовувати спеціалізоване програмне забезпечення у ході розв'язання професійних завдань.
3.	СК-11	Здатність до надання допомоги та підтримки клієнтам із врахуванням їхніх індивідуальних потреб, вікових відмінностей, психологічних, гендерних, етнічних та інших особливостей.	ПР-20 Виявляти етичні дилеми та суперечності у професійній діяльності та застосовувати засоби супервізії для їх розв'язання.

3. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Теоретичні основи гендерного виміру соціальної роботи.

Проблема біологічного та соціального в людині: співвідношення понять «стать» і «гендер». Гендер як соціальна категорія. Гендерна система суспільства. Класифікація теорій гендеру.

Гендер в онтогенезі людини. Сутність та структура гендерної ідентичності особистості. Основні етапи та види гендерної ідентичності. Маскулінність, фемінність, андрогінність як гендерні властивості особистості. Особливості гендерної соціалізації людини. Основні інститути та агенти гендерної соціалізації. Вплив гендерних стереотипів на процес соціального становлення особистості. Гендерна ресоціалізація.

Тема 2. Розвиток гендерної проблематики закордоном та в Україні.

Патріархатний підхід щодо формування особи жінки й чоловіка в суспільстві та сім'ї. Виникнення фемінізму як соціального явища: західний досвід (ідеологія, стратегії, практики, сучасні течії). Концептуальні засади жіночого, феміністського та гендерного рухів в Україні. Діяльність сучасних міжнародних та вітчизняних жіночих й чоловічих організацій у контексті реалізації ідеї гендерної рівності.

Гендерна поляризація суспільства. Чоловічі й жіночі цінності у суспільній свідомості. Чоловіки й жінки в системі суспільних відносин: сімейно-побутовій, політичній, економічній, виробничій сферах тощо.

Тема 3. Реалізація гендерного підходу в практиці соціальної роботи.

Гендерні моделі соціальної роботи. Феміністична соціальна робота. Складові гендерного аналізу як найпоширенішої техніки виявлення ступеня гендерного дисбалансу. Гендерно-чутливий підхід в наданні соціальних послуг вразливим групам населення.

Фахівець із соціальної роботи та клієнт: гендерний аспект взаємовідносин. Проблема гендерної компетентності фахівця із соціальної роботи.

Тема 4. Формування гендерної культури дітей та молоді.

Мета та зміст гендерного виховання. Гендерний аспект родинного виховання. Гендерна просвіта дітей та молоді. Гендерно-орієнтована робота з батьками.

Інформаційно-просвітницька робота як провідний напрямок формування гендерної культури молоді. Форми та методи інформаційно-просвітницької роботи з гендерної проблематики (гендерний інтерактивний театр, гендерний форум, робота тренінгових груп, соціальна вулична робота). Діяльність вітчизняних гендерних освітніх та ресурсних центрів.

Тема 5. Забезпечення гендерної рівності та протидія дискримінації у роботі фахівця соціальної сфери.

Гендерна політика як складова соціальної політики в Україні та закордоном. Гендерна рівність та гендерна дискримінація: визначення основних понять.

Інституціональні механізми забезпечення рівності статей. Нормативно-правова база щодо рівності прав чоловіків та жінок у суспільстві.

Гендерно-обумовлене та домашнє насильство як вияв гендерної нерівності та порушення прав людини: сутність, ознаки, види. Мережа соціальних служб для жінок. Технології соціальної роботи з жінками, що постраждали від насильства. Соціальна робота з чоловіками-кривдниками: можливості корекційного впливу. Діяльність кризових центрів для чоловіків. Проблема організації соціальної допомоги чоловікам.

Тема 6. Гендерні аспекти соціальної роботи з вразлими категоріями населення.

Гендерно-чутливі соціальні послуги в політиці протидії ВІЛ/СНІДу. Впровадження гендерного підходу в систему виконання покарань. Реалізація рівних можливостей чоловіків та жінок з числа внутрішньо переміщених осіб (ВПО). Проблема реабілітації військовослужбовців. Гендерні аспекти соціальної роботи з особами з інвалідністю. Геронтологічна соціальна робота в гендерній перспективі.

Проституція як соціальне явище. Наркоманія та злочинність серед жінок. Фемінізація бідності. Материнство й проблема охорони здоров'я жінок. Аборткування.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	ін д	с.р.		л	П	ла б	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
<i>Тема 1. Теоретичні основи гендерного виміру соціальної роботи</i>												
1.1. Гендер як соціокультурний конструкт.	8	2	2	-	-	4	8	2	-	-	-	6
1.2. Гендерні аспекти соціалізації особистості.	7	2	2	-	-	3	7	-	2	-	-	5
Разом за 1 тему	15	4	4	-	-	7	15	2	2	-	-	11
<i>Тема 2. Розвиток гендерної проблематики закордоном та в Україні</i>												
2.1.-2.2. Розвиток гендерної проблематики в історичній ретроспективі.	15	2	2	-	-	11	15	-	-	-	-	15
Разом за 2 тему	15	2	2	-	-	11	15	-	-	-	-	15
<i>Тема 3. Реалізація гендерного підходу в практиці соціальної роботи</i>												
3.1.-3.2. Реалізація гендерного підходу у сфері соціальної роботи: теоретико-методичні засади.	15	2	-	-	-	13	15	2	2	-	-	13
Разом за 3 тему	15	2	-	-	-	13	15	2	2	-	-	13
<i>Тема 4. Формування гендерної культури дітей та молоді</i>												
4.1.-4.2. Гендерна культура як результат гендерного виховання.	15	2	2	-	-	11	15	-	2	-	-	13
Разом за 4 тему	15	2	2	-	-	11	15	-	2	-	-	13
<i>Тема 5. Забезпечення гендерної рівності та протидія дискримінації у роботі фахівця соціальної сфери</i>												
5.1. Гендерна політика у міжнародному та вітчизняному просторі.	7	-	-	-	-	7	8	-	-	-	-	8

5.2. Протидія гендерному насильству та дискримінації в Україні.	8	2	4	-	-	2	7	2	-	-	-	5
Разом за 5 тему	15	2	4	-	-	9	15	2	-	-	-	13
<i>Тема 6. Гендерні аспекти соціальної роботи з вразливими групами населення</i>												
6.1.-6.2. Реалізація гендерного підходу в роботі з соціально незахищеними категоріями населення.	15	2	4	-	-	9	15	-	2	-	-	13
Разом за 6 тему	15	2	4	-	-	9	15	-	2	-	-	13
Модуль 2												
ІНДЗ												
Усього годин	90	14	16	-	-	60	90	6	8	-	-	76

5. Теми лекцій

№ з/п	Назви тем	Кількість годин	
		денна	заочна
1	2	4	2
1	<i>Теоретичні основи гендерного виміру соціальної роботи</i>	4	2
1.1.	Гендер як соціокультурний конструктор. 1. Біологічна стать як сукупність генетичних та морфологічних відмінностей. 2. Соціальна конструкція поняття «гендер». 3. Гендерна система суспільства. 4. Гендерні теорії: класифікація.	2	2
1.2.	Гендерні аспекти соціалізації особистості. 1. Поняття гендерної ідентичності: сутність, структура, етапи формування та види. 2. Особливості прояву маскуліності, фемінності, андрогінності як гендерних властивостей особистості. 3. Особливості гендерної соціалізації людини. Основні інститути та агенти гендерної соціалізації.	2	-
2	<i>Розвиток гендерної проблематики закордоном та в Україні</i>	2	-
2.1. - 2.2.	Розвиток гендерної проблематики в історичній ретроспективі. 1. Андроцентризм та патріархат як традиція підпорядкованості жіночої статі та домінування чоловічої. 2. Роль фемінізму у розвитку гендерної теорії: закордонний та вітчизняний досвід. 3. Діяльність сучасних міжнародних та вітчизняних жіночих й чоловічих організацій у контексті реалізації ідеї гендерної рівності.	2	-
3	<i>Реалізація гендерного підходу в практиці соціальної роботи</i>	2	2
3.1. - 3.2.	Реалізація гендерного підходу у сфері соціальної роботи: теоретико-методичні засади. 1. Гендерні моделі соціальної роботи. Феміністична соціальна робота. 2. Складові гендерного аналізу як найпоширенішої техніки виявлення ступеня гендерного дисбалансу.	2	2

	<p>3. Гендерно-чутливий підхід в наданні соціальних послуг вразливим групам населення.</p> <p>4. Фахівець із соціальної роботи та клієнт: гендерний аспект взаємовідносин.</p> <p>5. Проблема гендерної компетентності фахівця із соціальної роботи.</p>		
4	<i>Формування гендерної культури дітей та молоді</i>	2	-
4.1. - 4.2.	<p>Гендерна культура як результат гендерного виховання.</p> <p>1. Мета та зміст гендерного виховання.</p> <p>2. Гендерний аспект родинного виховання.</p> <p>3. Гендерна просвіта дітей та молоді.</p> <p>4. Гендерно-орієнтована робота з батьками.</p>	2	-
5	<i>Забезпечення гендерної рівності та протидія дискримінації у роботі фахівця соціальної сфери</i>	2	2
5.1.	<p>Гендерна політика у міжнародному та вітчизняному просторі.</p> <p>1. Гендерна політика як складова соціальної політики закордоном та в Україні.</p> <p>2. Гендерна рівність та гендерна дискримінація: визначення основних понять.</p> <p>3. Інституціональні механізми забезпечення рівності статей.</p> <p>4. Нормативно-правова база щодо рівності прав чоловіків та жінок у суспільстві.</p>	-	-
5.2.	<p>Протидія гендерному насильству та дискримінації в Україні.</p> <p>1. Гендерна політика як складова соціальної політики в Україні та закордоном.</p> <p>2. Гендерна дискримінація та сексизм.</p> <p>3. Гендерно-обумовлене та домашнє насильство як вияв гендерної нерівності та порушення прав людини: сутність, ознаки, види.</p> <p>4. Мережа соціальних служб для жінок. Технології соціальної роботи з жінками, що постраждали від насильства.</p> <p>5. Соціальна робота з чоловіками-кривдниками: можливості корекційного впливу.</p>	2	2
6	<i>Гендерні аспекти соціальної роботи з вразливими групами населення</i>	2	-
6.1. - 6.2.	<p>Реалізація гендерного підходу в роботі з соціально незахищеними категоріями населення.</p> <p>1. Гендерно-чутливі соціальні послуги в політиці протидії ВІЛ/СНІДу.</p>	2	-

	2. Проблема реабілітації військовослужбовців. 3. Гендерні аспекти соціальної роботи з особами з інвалідністю. 4. Геронтологічна соціальна робота в гендерній перспективі.		
Усього		14	6

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва тем	Кількість годин	
		денна	заочна
1	2	денна	заочна
1	<i>Теоретичні основи гендерного виміру соціальної роботи</i>	4	-
1.1.	Гендер у соціокультурному вимірі. 1. Проблема біологічного та соціального в людині: співвідношення понять «стать» і «гендер». 2. Гендер як соціальна категорія. Гендерна система суспільства. 3. Класифікація теорій гендеру. 4. Гендерна поляризація суспільства.	2	-
1.2.	Механізми формування гендерної ідентичності та гендерної соціалізації особистості. 1. Сутність та структура гендерної ідентичності особистості. 2. Етапи формування та види гендерної ідентичності. 3. Маскулінність, фемінність, андрогінність як гендерні властивості особистості. 4. Особливості гендерної соціалізації людини. 5. Вплив статево-рольових стереотипів на процес соціального становлення особистості.	2	-
2	<i>Розвиток гендерної проблематики закордоном та в Україні</i>	2	-
2.1. - 2.2.	Історія розвитку концепції гендерної рівності закордоном та в Україні. 1. Патріархатний підхід щодо формування особи жінки й чоловіка в суспільстві та сім'ї. 2. Виникнення фемінізму як соціального явища: західний досвід (ідеологія, стратегії, практики, сучасні течії). 3. Концептуальні засади жіночого, феміністського та гендерного рухів в Україні.	2	-

3	<i>Реалізація гендерного підходу в практиці соціальної роботи</i>	-	-
3.1. -	Гендерний підхід в практиці надання соціальних послуг.	-	-
3.2.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Складові гендерного аналізу як найпоширенішої техніки виявлення ступеня гендерного дисбалансу. 2. Гендерно-чутливий підхід в практиці надання соціальних послуг вразливим групам населення. 3. Гендерний аспект взаємовідносин фахівця із соціальної роботи та клієнта. 		
4	<i>Формування гендерної культури дітей та молоді</i>	2	-
4.1. -	Формування гендерної культури молоді в умовах глобалізаційних та інтеграційних процесів.	2	-
4.2.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Інформаційно-просвітницька робота як провідний напрямок формування гендерної культури молоді. 2. Форми та методи інформаційно-просвітницької роботи з гендерної проблематики (гендерний інтерактивний театр, гендерний форум, робота тренінгових груп, соціальна вулична робота). 3. Діяльність вітчизняних гендерних освітніх та ресурсних центрів. 		
5	<i>Забезпечення гендерної рівності та протидія дискримінації у роботі фахівця соціальної сфери</i>	4	-
5.1. -	Гендерно-обумовлене насильство як вияви порушення прав і свобод особистості.	4	-
5.2.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Гендерно-обумовлене та домашнє насильство як вияви гендерної нерівності та порушення прав людини: сутність, ознаки, види. 2. Мережа соціальних служб для жінок. 3. Технології соціальної роботи з жінками, що постраждали від насильства. 4. Соціальна робота з чоловіками-кривдниками: можливості корекційного впливу. 		
6	<i>Гендерні аспекти соціальної роботи з вразливими групами населення</i>	2	2
6.1. -	Гендерно-чутливий підхід в наданні соціальних послуг окремим категоріям клієнтів.	2	2
6.2.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Гендерно-чутливі соціальні послуги в політиці протидії ВІЛ/СНІДу. 2. Впровадження гендерного підходу в систему виконання покарань. 3. Реалізація рівних можливостей чоловіків та жінок з числа внутрішньо переміщених осіб (ВПО). 		

	4. Проблема реабілітації військовослужбовців. 5. Гендерні аспекти соціальної роботи з особами з інвалідністю.		
Усього		16	2

7. Самостійна робота

№ з/п	Назви тем	Кількість годин	
		денна	заочна
1	2	денна	заочна
1	<i>Теоретичні основи гендерного виміру соціальної роботи</i>	7	13
1.	Гендер у соціокультурному вимірі. Чинники гендерної поляризації (диференціації) суспільства.	4	6
2.	Механізми формування гендерної ідентичності та гендерної соціалізації особистості. Сутність, властивості, види гендерних стереотипів. Функції гендерних стереотипів. Вплив гендерних стереотипів на процес соціального становлення особистості.	3	7
2	<i>Розвиток гендерної проблематики закордоном та в Україні</i>	11	15
1.	Історія розвитку концепції гендерної рівності закордоном та в Україні. Чоловічий рух в рамках вирішення проблеми гендерної дискримінації у суспільстві.	11	15
3	<i>Реалізація гендерного підходу в практиці соціальної роботи</i>	13	13
1.	Гендерний підхід в практиці надання соціальних послуг. Складові гендерного аналізу як найпоширенішої техніки виявлення ступеня гендерного дисбалансу. Гендерно-чутливий підхід в практиці надання соціальних послуг вразливим групам населення. Гендерний аспект взаємовідносин фахівця із соціальної роботи та клієнта.	13	13
4	<i>Формування гендерної культури дітей та молоді</i>	11	15
1.	Формування гендерної культури молоді в умовах глобалізаційних та інтеграційних процесів. Гендерні аспекти родинного виховання. Гендерно-орієнтована робота з батьками.	11	15

5	<i>Забезпечення гендерної рівності та протидія дискримінації у роботі фахівця соціальної сфери</i>	7	13
1.	Гендерно-обумовлене насильство та дискримінація як вияви порушення прав і свобод особистості. Жінки та чоловіки як суб'єкти гендерної взаємодії в організації. Гендерна дискримінація та мобінг на робочому місці.	7	13
6	<i>Гендерні аспекти соціальної роботи з вразливими групами населення</i>	11	13
1.	Гендерно-чутливий підхід в наданні соціальних послуг окремим категоріям клієнтів. Проституція як соціальне явище. Наркоманія та злочинність серед жінок. Материнство й проблема охорони здоров'я жінок. Абортівання.	11	13
Усього		60	76

8. Індивідуальні завдання

1. Визначте головні відмінності між поняттям «стать» та «гендер». Наведіть приклади тверджень, що характеризують людину як біологічну та соціальну істоту, тобто з позиції статевої та гендерної приналежності.
2. Проаналізувати особливості сучасного міжнародного жіночого руху, навести приклади діяльності конкретних організацій або спільнот.
3. Скласти словник гендерних термінів з даної теми.
4. Розробити програму з формування гендерної культури учнівської/студентської молоді (3-5 занять).
5. Дібрати діагностичні методики, спрямовані на виявленні проявів дискримінації та насильства, співзалежних відносин.
Долучитися до освітнього проекту з протидії домашньому насильству «ДІМ (НЕ) БЕЗПЕКИ» (платформа EDERA).
6. Навести приклади застосування гендерно-чутливого підходу в практиці взаємодії фахівця із соціальної роботи з вразливими групами населення.

9. Методи навчання

За джерелами передачі й характером сприйняття інформації: словесні (лекція, бесіда, розповідь, пояснення), наочні (демонстрування), практичні (вправи, моделювання); за характером пізнавальної діяльності: пояснювально-ілюстративні, проблемного викладу; методи стимулювання навчальної діяльності: метод навчальної дискусії, метод опори на життєвий досвід здобувачів; методи контролю і самоконтролю у навчанні: метод усного контролю (індивідуальне, фронтальне та комбіноване опитування; додаткові та допоміжні запитання), метод письмового контролю; метод тестового контролю; бінарні методи: методи викладання (інформаційно-повідомляючий, пояснювальний), методи навчання (репродуктивний, продуктивно-практичний, пошуковий); скрайбінг; сторітеллінг.

10. Засоби діагностики успішності навчання

Усне індивідуальне та фронтальне опитування, співбесіда, написання есе і доповідей, тестування тощо.

11. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Система нарахування рейтингових балів (поточний контроль) для здобувачів вищої освіти денної форми навчання *

* Детальну систему нарахування рейтингових балів представлено на електронній платформі Moodle БДПУ

№	Вид робіт	Бали рейтингу					
		Тема 1	Тема 2	Тема 3	Тема 4	Тема 5	Тема 6
1	Рейтингове оцінювання лекційного курсу						
1.1.	Відвідування лекційних занять	0,25/0,25	0,5	0,5	0,5	0,25/0,25	0,5
1.2.	Ведення конспекту лекцій	0,25/0,25	0,5	0,5	0,5	0,25/0,25	0,5
2	Рейтингове оцінювання курсу семінарських занять та самостійної / індивідуально-дослідної роботи						
2.1.	Відвідування семінарських занять	0,5/0,5	1	-	1	0,5/0,5	1
2.2.	Виступ на семінарському занятті	0-5/0-5	0-5	-	0-5	0-5/0-5	0-5
2.3.	Участь у обговоренні (доповнення)*	0-2	0-2	-	0-2	0-2	0-2
2.4.	Підготовка доповіді / написання есе	0-2	0-2	-	0-2	0-2	0-2
2.5.	Розробка мультимедійної презентації	0-5	0-5	-	0-5	0-5	0-5
2.6.	Виконання самостійної роботи	0-2/0-2	0-6	0-10	0-6	0-4	0-6
2.7.	Виконання індивідуально-дослідного (творчого) завдання	0-2/0-2	0-7	0-10	0-7	0-4	0-7
2.8.	Виконання тестових завдань за темою	0-5	0-5	0-5	0-5	0-5	0-5
Максимальний бал за тему:		25	25	25	25	25	25
Загалом:		150					
3	Штрафні бали (зі знаком «мінус»)						
3.1.	Пропуски занять без поважних причин / несвоєчасне виконання робіт ** :						
	а) лекційних (2 години)	1 бал					
	б) семінарських (2 години)	2 бала					
3.2.	Пропуски занять з поважних причин *** :						
	а) лекційних (2 години)	не нараховуються					
	б) семінарських (2 години)	не нараховуються					
Розрахунок загального балу за поточну роботу:		Середнє арифметичне 150 балів : 3 кредити = 50 балів (максимум) / 35 (мінімум)					

* Курсивом у таблиці позначено альтернативні види роботи.

** Пропущені заняття повинні бути відпрацьовані протягом двох тижнів.

*** Пропущені з поважних причин заняття (документальне підтвердження) повинні бути відпрацьовані без нарахування штрафних балів протягом двох тижнів.

Система нарахування рейтингових балів (поточний контроль) для здобувачів вищої освіти заочної форми навчання

* Детальну систему нарахування рейтингових балів представлено на електронній платформі Moodle БДПУ

№	Вид робіт	Бали рейтингу					
		Тема 1	Тема 2	Тема 3	Тема 4	Тема 5	Тема 6
1	Рейтингове оцінювання лекційного курсу						
1.1.	Відвідування лекційних занять	-	-	-	-	-	-
1.2.	Ведення конспекту лекцій	-	-	-	-	-	-
2	Рейтингове оцінювання курсу семінарських занять та самостійної / індивідуально-дослідної роботи						
2.1.	Відвідування семінарських занять	-	-	-	-	-	-
2.2.	Виступ на семінарському занятті	-	-	-	-	-	0-5
2.3.	<i>Участь у обговоренні (доповнення)*</i>	-	-	-	-	-	0-2
2.4.	<i>Підготовка доповіді / написання есе</i>	-	-	-	-	-	0-2
2.5.	<i>Розробка мультимедійної презентації</i>	-	-	-	-	-	0-5
2.7.	Виконання самостійної роботи	0-10	0-10	0-10	0-10	0-10	0-7
2.8.	Виконання індивідуально-дослідного (творчого) завдання	0-10	0-10	0-10	0-10	0-10	0-8
2.9.	Виконання тестових завдань за темою	0-5	0-5	0-5	0-5	0-5	0-5
Максимальний бал за тему:		25	25	25	25	25	25
Загалом:		150					
3	Штрафні бали (зі знаком «мінус»)						
3.1.	Пропуски занять без поважних причин / несвочасне виконання робіт ** :						
	а) лекційних (2 години)	1 бал					
	б) семінарських (2 години)	2 бала					
3.2.	Пропуски занять з поважних причин *** :						
	а) лекційних (2 години)	не нараховуються					
	б) семінарських (2 години)	не нараховуються					
Розрахунок загального балу за поточну роботу:		Середнє арифметичне 150 балів : 3 кредити = 50 балів (максимум) / 35 (мінімум)					

* Курсивом у таблиці позначено альтернативні види роботи.

** Пропущені заняття повинні бути відпрацьовані протягом двох тижнів.

*** Пропущені з поважних причин заняття (документальне підтвердження) повинні бути відпрацьовані без нарахування штрафних балів протягом двох тижнів.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Поточне тестування та самостійна робота						Середнє арифметичне за поточну роботу (максимально 50 балів, мінімально – 35)	Залік	Сума
Тема 1		Тема 2		Тема 3				
T1	T2	T1	T2	T1	T2		50	100
25		25		25				
Тема 4		Тема 5		Тема 6				
T1	T2	T1	T2	T1	T2			
25		25		25				

Підсумковий контроль

Допуск до підсумкового контролю (заліку) здійснюється за умови нарахування здобувачу вищої освіти прохідного балу – 35.

Підсумковий контроль може здійснюватися у двох формах (за згодою викладача та здобувачів): виконання письмової підсумкової роботи (тестові завдання та відкриті запитання) або розробка соціального проекту з гендерної проблематики.

Загальна кількість балів за вивчений курс обчислюється наступним чином: підраховується кількість балів, набраних під час поточного контролю за всіма заліковими кредитами, та ділиться на загальну кількість кредитів (визначається середній арифметичний бал). Потім до отриманого показника додаються бали, набрані під час заліку.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	
90-100	A
78-89	B
65-77	C
58-64	D
50-57	E
35-49	FX
1-34	F

12. Методичне забезпечення

1. Навчально-методичний комплекс з дисципліни «Гендерні аспекти соціальної роботи» для здобувачів вищої освіти денної та заочної форми навчання.
2. Навчальні мультимедійні презентації.
3. Навчальні фільми.
4. Електронна підтримка навчання Moodle БДПУ.

13. Рекомендована література

Основна:

1. Забезпечення гендерної рівності: проблеми теорії та практики : навчальний посібник / за ред. проф. Н. Камінської. Київ, 2021. 160 с.
2. Ткалич, М. Г. Гендерна психологія: навчальний посібник / М. Г. Ткалич. 3-е видання. К. : Академія, 2021. 256 с.

3. Гендер для всіх. Виклик стереотипам / Тамара Марценюк. – К.: Основи, 2017. – 256 с., іл.
4. Главацька О.Л. Вплив батьківської сім'ї на гендерну соціалізацію сучасної молоді / О.Л. Главацька. – Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: «Педагогіка. Соціальна робота». – Вип. 1 (40). – 2017. – С. 55-59.
5. Жінки. Мир. Безпека: Інформаційно-навчальний посібник з гендерних аспектів конфліктів для фахівців соціальної сфери / Колектив авторів. – Київ, 2017. – 172 с.
6. Особливості надання медичних та соціальних послуг для вразливих категорій населення з використанням гендерно-чутливого підходу: навч. посіб. / Ярошенко А.О., Варбан М.Ю., Шульга Л.О. та ін.; за заг. ред. Ярошенко А.О. – К.: МБФ «Альянс громадського здоров'я», 2017. – 112 с.
7. Сиротюк К. Особливості гендерної соціалізації підлітка в сучасному суспільстві / К. Сиротюк // Вісник Київського національного університету ім. Тараса Шевченка. Психологія. – Вип. № 2(2). – 2014. – С. 92-94.
8. Словник гендерних термінів / Укладач З. В. Шевченко. – Черкаси: видавець Чабаненко Ю., 2016. – 336 с.
9. Створення та забезпечення діяльності притулків для осіб, постраждалих від домашнього насильства: метод. посіб. / Федорович Н.В., Скіпальська Г.Б. та ін.; за ред. Федорович Н.В. – К.: ТОВ «Видавничий дім «Калита», 2019. – 176 с.
10. Сучасне розуміння маскулінності: ставлення чоловіків до гендерних стереотипів і насильства щодо жінок. – К.: UNFPA Ukraine, 2018. – 125 с.
11. Ткалич М.Г. Гендерна психологія / Маріана Ткалич. – К.: Академвидав, 2016. – 256 с.
12. Формування у молоді гендерно-відповідальної поведінки (на прикладі українських ВНЗ): навчальний посібник / за заг. ред. Н. Світайло. – Суми: Видавництво РА «Хорошие люди», 2013. – 209 с.
13. Щотка О.П. Гендерна психологія: навч. посіб. / О.В. Щотка. – Ніжин: Видавець ПП Лисенко М.М., 2019. – 358 с.

Допоміжна:

1. Забезпечення гендерної рівності: проблеми теорії та практики : навчальний посібник / за ред. проф. Н. Камінської. Київ, 2021. 160 с.
2. Ткалич, М. Г. Гендерна психологія: навчальний посібник / М. Г. Ткалич. 3-е видання. К. : Академія, 2021. 256 с. (Альма-матер).
3. Гендерна абетка для українських медіа / Котова-Олійник С., Стельмах Б., Ярош О.: посібник / Софія Котова-Олійник, Богдана Стельмах, Оксана Ярош. Луцьк: Волинська мистецька агенція «Терен», 2013. 50 с.
4. Гендерна рівність і розвиток: погляд у контексті європейської стратегії України. – К.: Заповіт, 2016. 244 с.
5. Аніщенко О. Ціннісний аспект гендерної культури педагога / Олена Аніщенко // Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи: зб. наук. пр. 2012. – Вип. 5. С. 148-152.

6. Главацька О.Л. Статеворольові стереотипи як соціокультурна основа гендерної соціалізації молоді в сучасній сім'ї / О.Л. Главацька // Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка. 2014. № 4 (287). С. 104-115.
7. Гришак С.М. Сутність та особливості гендерної культури як теоретичне підґрунтя її формування у студентської молоді / С.М. Гришак, І.В. Калько // Науковий вісник Донбасу. Педагогічні науки. 2015. № 4 (28).
8. Марценюк Т. Гендерна рівність і недискримінація: посібник для експертів і експерток аналітичних центрів. К., 2014. 65 с.
9. Впровадження гендерних підходів у систему виконання покарань: практика реалізації. Частина I. К. : Зоря, 2010. 62 с.
10. Гендер та філософія: гендерні студії у філософських науках (22 листопада 2012 року). Гендер та культурологія: гендерні дослідження феноменів культури (21 лютого 2013 року): збірник матеріалів круглих столів. Острог: Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2013. С. 102-108.
11. Гендерні історичні студії: світовий та вітчизняний досвід: навч.-метод. посіб. / С. О. Кириленко, Є. М. Луняк. Ніжин: видавець ПП Лисенко М. М., 2019. – 200 с.
12. Горішна Н.М. Гендерна освіта соціальних працівників у США / Н.М. Горішна // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Педагогіка, соціальна робота». – 2011. Вип. 20. С. 20-23.
13. Комплексна Програма корекційно-реабілітаційної роботи з дівчатами (14-18 років) та жінками, які пережили насильство або належать до групи ризику: інформаційно-методичні матеріали / Бондаровська В. М. та ін.; за заг. ред. Бондаровської В. М., Журавель Т. В., Пилипас Ю. В. К.: ТОВ «Видавничий дім «Калита», 2014. – 528 с.
14. Марценюк Т.О., Рождественська О.А. Гендерні стереотипи зовнішньої реклами (на прикладі Подолу міста Києва) / Т.О. Марценюк, О.А. Рождественська // Наукові записки. Соціологічні науки. – 2012. – Том 96. – С.82-88.
15. Методичний посібник для фахівців, які впроваджують корекційні програми для осіб, які вчинили насильство в сім'ї / Укладачі: Мустафаєв Г.Ю., Довгаль І.І. – Київ, 2011. – 192 с.
16. Програма формування гендерної культури молоді: посібник / Куратченко І., Ем Н. (за мат. журн. «Практична психологія та соціальна робота»). – Запоріжжя: Запорізький обласний центр соціально-психологічної допомоги, 2011. – 58 с.
17. Тарасенко Н.В., Кріпак Н.М. Формування гендерної культури дітей і молоді методами соціальної вуличної роботи / Н.В. Кріпак, Н.М. Кріпак // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Психологічні науки. – 2016. – Вип. 1. – Том 1. – С. 162-165.

14. Інформаційні ресурси

1. Бібліотека БДПУ <http://edu.bdpu.org>

2. Сайт БДПУ <http://bdpu.org>
3. Медіатека ФДССО.
4. Електронна підтримка навчання Moodle БДПУ.